

content/uploads/2018/08/andriichuk_suchasna.pdf.

5. Макарова О.В. Форми прояву деформації правосвідомості населення України. *Часопис Київського університету права*, 2009. С. 66-70. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/24285/12-Makarova.pdf>.

6. Глухачов Є.Ф. Народна законодавча ініціатива в контексті вдосконалення механізму здійснення народовладдя в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2009. Вип. 4 (27). URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Trpu_2009_4_48.pdf.

7. Маркова А.О., Москалюк О.В. Переваги та недоліки інституту референдуму. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 30, т. 1. С. 81-84. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nvuzhpr_2015_30\(1\)_21.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nvuzhpr_2015_30(1)_21.pdf).

УДК 342.922 (477)(043.2)

Гельвельчук К.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Швачка В.Ю., к.ю.н., доцент

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ОСОБИ НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ще з 2014 року частина українських судів зіткнулись із значними труднощами при виконанні своїх основних обов'язків, зокрема вимушені були працювати під постійними артобстрілами, що ставило під загрозу життя персоналу та їх відвідувачів.

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, проблем, що пов'язані з діяльністю судових інстанцій стало ще більше.

За результатами проведеного Українською Гельсенською спілкою з прав людини дослідження було встановлено, що основними проблемами, які перешкоджають нормальній роботі судових інстанцій є: проблеми з електропостачанням судових установ (30%); повітряна тривога, в тому числі неможливість потрапити до приміщення суду, зриви судових засідань, які вже розпочалися (25%); системні проблеми з електрикою у судових установах з одночасними повітряними тривогами (20%); неможливість зв'язатися телефоном з працівниками апарату та канцелярії суду (15%); неповідомлення про судові засідання внаслідок проблем роботи Укрпошти та мобільного зв'язку (5%); не працював сайт «Судова влада» (5%) [5].

Отже, найважливішими проблемами у діяльності судів під час дії воєнного стану, окрім постійних обстрілів у районах бойових дій є також перебої з електропостачанням судових та часті повітряні тривоги, які потребують евакуації людей з будівель судів.

Відповідно до положень Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» діяльність судових органів навіть під час дії правового режиму воєнного стану не може бути обмежена, а право кожного на судовий захист є непорушним.

На думку Смоковича М.І., забезпечення здійснення правосуддя судами та уможливлення реальної доступності до правосуддя, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, є складним багатоаспектним питанням, що передбачає широкий спектр заходів і засобів, завдяки яким: а) кожен має не лише реальну можливість звернутися до судових органів, а й дієво скористатися перевагами процедури судового розгляду та отримати належний захист своїх прав; б) забезпечується реалізація конституційної вимоги щодо сталої системності правового порядку в організації та діяльності органів державної влади, зокрема й судових органів як державних інституцій, наділеними виключними владними повноваженнями у механізмі держави у сфері здійснення правосуддя [8, с. 453].

Для цього, як стверджує Нестерчук Л.П., Верховний суд, Рада суддів України, Державна судова адміністрація та інші органи судової гілки влади об'єднали свої зусилля, аби створити всі необхідні умови для виконання судьями та працівниками апарату суду безпосередніх посадових обов'язків для забезпечення найбільш ефективного відправлення правосуддя, аби права і свободи людини і громадянина не зазнавали утисків навіть під час війни [7].

Відновленню роботи судів та створенню умов для вільного доступу особи до правосуддя сприяло і внесення змін до діючого законодавства.

Прийняття 15.03.2022 року закону № 2128-ІХ надав Голові Верховного Суду, протягом дії воєнного стану та протягом 30 днів після закінчення його дії, повноваження щодо призначення на посаду та звільнення з посади Голови Державної судової адміністрації, відрядження суддів до іншого суду того самого рівня і спеціалізації та дострокове закінчення відрядження судді [3]. Надання таких повноважень Голові Верховного Суду дозволило забезпечити швидке переміщення органів судової влади з окупованих та територій активних бойових дій на відносно безпечні території України, а після їх звільнення відновити роботу судів за основним місцем їх розташування.

Так, наприклад, після звільнення правобережної частини Херсону, у 2023 році відновили свою роботу Білозерський, Великоолександрівський, Нововоронцовський районні суди Херсонської області, а відрядження суддів даних судів були достроково припинені з метою їх повернення до

роботи у відновлені суди Херсону.

Прийняття змін до процесуальних кодексів у червні 2023 року сприяло запровадженню повноцінного електронного суду, що забезпечило швидкий та ефективний доступ до правосуддя фізичним та юридичним особам шляхом використання підсистеми «Електронний Суд» у Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі. Такі нововведення є особливо цінними у період дії правового режиму воєнного стану, оскільки забезпечують реалізацію права особи на вільний доступ до правосуддя навіть і такі складні часи.

Як вірно стверджують Горбалінський В.В. та Задаля Д.К. сучасна епоха пропонує багато можливостей для безпечного обміну документами та відвідування судових засідань у режимі відеоконференції, що дозволяє розширити судовий захист як ніколи раніше [6, с. 266].

Таким чином, в умовах триваючого військового конфлікту в Україні, що обумовлений повномасштабним вторгненням російської федерації судова система країни зіткнулася з численними викликами. Водночас внесення змін до діючого законодавства, запровадження електронного суду, використання захищених засобів зв'язку та електронного обміну процесуальними документами дозволило забезпечити неупереджене правосуддя та створило умови для роботи судової системи навіть у складних воєнних умовах, підтримуючи норми правопорядку та захист прав громадян.

Література

1. Конституція України у редакції станом на 9 квіт. 2024 р. Верховна Рада України. Київ: Право, 2024.

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#top> (дата звернення: 09.04.2024).

3. Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо забезпечення сталого функціонування судової влади в період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя: Закон України від 15.03.2022 р. № 2128-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2128-20#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» від 29.06.2023 № 3200-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text>.

5. Звіт за результатами моніторингу «наслідки воєнних дій в сфері захисту прав людини, доступу до судової системи та правосуддя». Українська Гельсінська спілка з прав людини. 2023. URL: <https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/Naslidky-voiennykh-diy-u-sferi-zakhystu-prav-liudyny-dostupu-do-sudovoi-systemy-ta-pravosuddia-1.pdf>.

6. Горбалінський В.В., Задаля Д.К. Доступ до правосуддя в умовах

воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 8/2022. С. 263-266. URL: http://lsej.org.ua/8_2022/56.pdf.

7. Нестерчук Л.П. Організація діяльності судів в умовах воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2022 № 56. URL: <http://www.vestnikpravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc56/27.pdf>.

8. Смокович М.І. Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану: до питання законодавчих змін. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2022. С. 450-455.

УДК 159.9:351.773:614.23(043.2)

Головченко А.Д., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Рязанов Д.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна
Науковий керівник: **Макеєва О.М.**, к.ю.н., доцент

ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВА КУЛЬТУРА ПСИХОЛОГА

В умовах повномасштабної війни в Україні важливе значення набуває зміцнення громадянського суспільства та його розвиток в цивілізованому напрямку, що ґрунтується на принципах законності та правопорядку. Ключовою складовою цього процесу є високий рівень правосвідомості та правової культури серед громадян, що сприяє створенню стійкого фундаменту для правової держави та захисту прав і свобод людей.

Останнім часом право стало значущим регулятором суспільних відносин, особливо у контексті психології. Для створення культури психологічних взаємодій важливо надавати якісну професійно-правову підготовку майбутнім психологам, для впевненої праці в нових, динамічних умовах.

Це поняття багатогранне і являє собою комплекс уявлень про право, його реалізацію, а також діяльність державних органів та посадових осіб. Правова культура визначає якісний стан правового життя суспільства, що відображається у рівні розвиненості правової діяльності, юридичних норм та загалом у рівні правового розвитку суб'єкта. Вона також показує ступінь гарантованості свобод та прав людини державою і громадянським суспільством, та базується на правосвідомості [1].

У зв'язку з тим, що українське суспільство переживає складні соціально-економічні умови, включаючи російську агресію, економічну кризу та політичну нестабільність, працівники психологічної служби